

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-301/20 - 1

Kohtuasi C-301/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

7. juuli 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

27. mai 2020

Määruskaebuse esitajad:

UE

HC

Vastustaja määruskaebuse menetluses:

Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) tegi kassatsioonikohtuna [...] hoiule andmise asjas (*Erlagssache*), mille pooled on hoiuleandja Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG, 6900 Bregenz, [...] *versus* pärandaja VJ pärandvara ja hoiule antud vara väljaandmist taotlev UE, [...] menetledes UE ja HC [...] määruskaebusi apellatsioonikohtuks oleva Landesgericht Feldkirchi (liidumaa kohus Feldkirchis) 28. jaanuari 2019. aasta määruse [...] peale, millega jäeti muutmata Bezirksgericht Bregenzi (Bregenzi esimese astme kohus) 17. septembri 2018. aasta määrus [...], kinnisel istungil järgmise

kohtumääruse:

[lk 2]

I. Euroopa Liidu Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (edaspidi „määrus nr 650/2012“), artikli 70 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et pärimistunnistuse ära kiri, mis on viidatud sätet rikkudes välja antud määramata ajaks, näitamata ära kehtivusaja lõppemise kuupäeva,

- a. on tähtajatult kehtiv ja õigusliku toimega või
- b. on kehtiv ainult kuue kuu jooksul alates kinnitatud ära kirja väljaandmise kuupäevast või
- c. on kehtiv ainult kuue kuu jooksul alates mõnest muust kuupäevast või
- d. on kehtetu ja kasutamiseks määruse nr 650/2012 artikli 63 tähenduses sobimatu?

2. Kas määruse nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, artikli 65 lõiget 1 tuleb koostoimes artikli 69 lõikega 3 tõlgendada nii, et tunnistusel on õiguslik toime kõikide isikute kasuks, keda on tunnistuses nimeliselt märgitud pärija, annakusaaja, testamenditäitja või pärandi hooldajana, millest tulenevalt saavad tunnistust määruse nr 650/2012 artikli 63 kohaselt kasutada ka isikud, kes ise ei ole selle väljaandmist taotlenud? **[lk 3]**

3. Kas määruse nr 650/2012 artiklit 69 tuleb koostoimes artikli 70 lõikega 3 tõlgendada nii, et pärimistunnistuse kinnitatud ära kirjal on õiguslik toime, kui ära kiri oli esmakordsel esitamisel veel kehtiv, kuid kaotas kehtivuse enne seda, kui asutus tegi taotletud otsuse, või nii, et riigisisene õigus, mille kohaselt peab tunnistus olema kehtiv ka otsuse tegemise ajal, ei ole viidatud sättega vastuolus?

II. [...] [menetluse peatamine]

Põhjendused

A. Asjaolud

Põhikohtuasja ese on kohtule hoiule antud vara väljaandmise taotlus, mille esitasid vara väljaandmist taotlevad isikud. Hoiuleandjaks olev pank oli andnud rahast ja väärtpaperitest koosneva vara hoiule kohtule, kuna isikud, kes taotlevad vara väljaandmist, esitasid vara suhtes konkureerivad nõuded ning nende õigused olid välja selgitamata.

Kohtule hoiule antud varaesemed võib välja anda ainult vara väljaandmist taotlevate isikute ühise kirjaliku taotluse alusel või jõustunud kohtuotsuse või -määruse alusel, viimati nimetatud käesolevas asjas puudub.

VJ, kes oli UE isa, suri 5. mail 2017. Tema viimane harilik viibimiskoht oli Hispaanias. Pärimismenetlus seoses tema pärandvaraga toimus Hispaania õiguse kohaselt notari juures.

B. Poolte väited [lk 4]

Taotlejad HC ja UE esitavad oma isa VJ õigusjärglastena ühiselt pärandvara väljaandmise taotluse. Tõendamaks, et neile kummalegi kuulub pool VJ pärandvarast, esitasid nad Hispaania notari välja antud Euroopa pärimistunnistuse kooskõlas määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, artikliga 62 ja sellele artiklile järgnevate artiklitega; tunnistus oli välja antud komisjoni 9. detsembri 2014. aasta rakendusmääruse (EL) nr 1329/2014 kohaselt vormistatud 5. vormil. Viidatud dokument väljastati esimese taotleja HC taotluse alusel ja selle väljal „kehtiv kuni“ on märgitud „tähtajatult“. Teine taotleja UE on esimese taotleja kõrval kantud 5. vormi IV lisasse nimeliselt isikuna, kes pärib poole pärandvarast.

C. Menetluse käik

Esimese astme kohus jättis pärandvara väljaandmise taotluse rahuldamata.

Taotlejate määruskaebus jäeti apellatsioonikohtus rahuldamata. Apellatsioonikohtus põhjendas oma otsust kolme käesoleva asja seisukohast olulise argumendiga:

1. Euroopa pärimistunnistuse ärakirjaga saab oma õigust tõendada ainult see pool, kes taotles pärimistunnistuse väljaandmist, käesoleval juhul seega esimene taotleja.
2. Määramata kehtivusajaga pärimistunnistuse väljaandmine on vastuolus määruse (EL) nr 650/2012 artikli 70 lõikes 3 sätestatud kehtivusaja nõudega. Seda tuleb käsitada nagu tunnistust, mis kehtib [lk 5] – nagu on ette nähtud – kuus kuud alates tunnistuse väljaandmise kuupäevast.
3. Selleks et pärimistunnistuse ärakirjal saaks olla õiguslik toime, peab see olema kehtiv mitte ainult taotluse esitamise ajal, vaid ka esimese astme kohtu otsuse tegemise ajal.

D. Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) peab tegema otsuse taotlejate määruskaebuse asjas.

Kohtule hoiule antud vara saab Austria õiguse kohaselt (jõustunud kohtumäärus hoiule antud vara vastuvõtmise kohta) välja anda ainult väljaandmist taotlevate isikute ühise kirjaliku taotluse alusel.* Kohtuasja lahendamise seisukohast on oluline, kas menetluses esitatud Euroopa pärimistunnistuse ärakiri on iseenesest piisav, et tõendada VJ pärijate õigust pärandvarale.

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) otsustab määruskaebuse menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule kohtuasja lahendamisel olulised küsimused liidu õiguse kohta.

E. Kohaldatavad õigusnormid

Eelotsusetaotlusega soovitakse teada, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrust (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist.

Käesolevas asjas on määravad eelkõige määruse nr 650/2012 järgmised sätted:
[lk 6]

Artikkel 63

Tunnistuse eesmärk

[...]

2. Eelkõige võib tunnistust kasutada selleks, et tõendada järgmist:

a) tunnistuses märgitud iga pärija või, kui see on asjakohane, annakusaaja õiguslik seisund ja/või õigused ning nende pärandiosad; [...]

Artikkel 65

Tunnistuse väljaandmise taotlus

1. Tunnistus antakse välja artikli 63 lõikes 1 osutatud isiku (edaspidi „taotleja“) taotlusel. [...]

Artikkel 69

Tunnistuse õiguslik toime

* Tõlkija märkus: Originaalis on ilmselt puudu üks või mitu sõna. Nähtavasti soovis eelotsusetaotluse esitanud kohus kirjutada: „Kohtule hoiule antud vara saab Austria õiguse kohaselt (kui ei ole jõustunud kohtumäärust hoiule antud vara vastuvõtmise kohta) välja anda ainult väljaandmist taotlevate isikute ühise kirjaliku taotluse alusel“.

1. Tunnistusel on õiguslik toime kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetluseta.

2. Eeldatakse, et tunnistusel näidatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega, või kooskõlas mis tahes muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele, vastavad tegelikkusele. Isikul, kes on tunnistuses märgitud pärija, annakusaaja, testamenditäitja või pärandi hooldajana, eeldatakse olevat tunnistuses märgitud õiguslik seisund ja/või tunnistuses nimetatud õigused või volitused, ilma ühegi muu nende õiguste või volitustega seotud tingimuse ja/või piiranguta peale tunnistuses märgitute. [lk 7]

3. Iga isik, kes tunnistuses esitatud teabe alusel teeb makse või annab vara üle isikule, kes on tunnistuse kohaselt volitatud makset või vara vastu võtma, loetakse astunuks tehingusse makset või vara vastu võtma volitatud isikuga, välja arvatud juhul, kui ta teadis, et tunnistuse sisu ei vasta tegelikkusele, või ei teadnud sellest mittevastavusest raske hooletuse tõttu.

Artikkel 70

Tunnistuse kinnitatud ära kirjad

[...]

3. Välja antud kinnitatud ära kirjad kehtivad kuue kuu jooksul ning nende kehtivusaeg on kinnitatud ära kirjas märgitud kehtivusaja lõppemise kuupäeva kujul. Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel võib tunnistust välja andev asutus erandkorras otsustada, et kehtivusaeg on pikem. Nimetatud tähtaja möödumisel peab isik, kelle valduses on kinnitatud ära kiri selleks et ta saaks kasutada tunnistust artiklis 63 nimetatud eesmärkidel, taotlema kinnitatud ära kirja kehtivusaja pikendamist või taotlema tunnistuse välja andnud asutuselt uut kinnitatud ära kirja.

F. Eelotsuse küsimuste põhjendused

1. Esimene küsimus

Tunnistuse välja andnud asutus säilitab Euroopa pärimistunnistuse originaali. Taotlejatele väljastatakse selle kinnitatud ära kirjad, mis koostatakse rakendusmääruse 1329/2014 V lisas esitatud 5. vormil. Vormi esimesel leheküljel on sissejuhatav märkus, et vorm on kehtiv kuni vormi lõpus olevale asjaomasele väljale [lk 8] märgitud kuupäevani.

Määruse nr 650/2012 artikli 70 lõike 3 sõnastuse põhjal tuleb lähtuda sellest, et Euroopa pärimistunnistuse ära kirjal on õiguslik toime põhimõtteliselt vaid märgitud kehtivusajal [...]. Euroopa seadusandja soovis ilmselt tagada, et väljaandval asutusel on sellega, et ta teeb õiguskäibes kättesaadavaks vaid sellised kinnitatud ära kirjad, mille kehtivus on ajaliselt piiratud, pidev kontroll ringluses olevate pärimistunnistuste üle. Ära kirjadele kehtivusaja seadmise sooviti ära

hoida selliste ära kirjade sattumine ringlusse, mis ei vasta väljaandva asutuse valdusse jäänud pärimistunnistusele, kuna need sisaldavad ebaõigeid fakte või neil puudub õiguslik toime [...].

Piiramatu kehtivusajaga Euroopa pärimistunnistuse ära kirja, nagu see esitati käesolevas asjas, ei ole määruses nr 650/2012 mingil juhul ette nähtud.

Küsimust, kuidas mõjutab sõnaselgelt piiramatu kehtivusaeg Euroopa pärimistunnistuse ära kirja õiguslikku toimet, ei ole kohtupraktikas seni teadaolevalt veel käsitletud.

Väljaandva asutuse otsust jätta kehtivusaeg piiramata võiks pidada kehtivusaja pikendamise lubatud erijuhtumiks vastavalt määruse nr 650/2012 artikli 70 lõikele 3. [lk 9]

Viidatud sätte sõnastus annab aga ka võimaluse lugeda kõnealune dokument kehtivaks – nagu on ette nähtud – maksimaalselt kuue kuu jooksul, kusjuures sellisel juhul tekib lisaks küsimus, millisest kuupäevast alates tuleks hakata seda tähtaega arvestama.

Viimaks tuleb aga kõne alla ka võimalus, et määramata ajaks välja antud Euroopa pärimistunnistuse ära kiri ei vasta määruse nr 650/2012 artikli 70 lõike 3 nõuetele, ja kõnealuse puuduse tõttu puudub sellel täielikult õiguslik toime.

2. Teine küsimus

Euroopa pärimistunnistus on määruse nr 650/2012 artikli 63 lõike 1 kohaselt ette nähtud kasutamiseks pärijatele, kes peavad teises liikmesriigis kasutama oma õiguslikku seisundit või teostama oma õigusi pärijana. Tunnistus antakse välja artikli 63 lõikes 1 osutatud isiku taotlusel.

Määruse nr 650/2012 artikli 69 lõigete 1 ja 2 kohaselt on tunnistusel õiguslik toime kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetluseta. Eeldatakse, et tunnistusel näidatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega või kooskõlas mis tahes muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele, vastavad tegelikkusele.

Eelkõige eeldatakse, et isikul, kes on tunnistuses märgitud pärijana, on tunnistuses märgitud õiguslik seisund ja/või tunnistuses nimetatud õigused või volitused ilma ühegi muu nende õiguste või volitustega seotud tingimuse ja/või piiranguta peale tunnistuses märgitute. Määruse nr 650/2012 põhjenduse 71 kohaselt [lk 10] peaks tunnistusel olema kõigis liikmesriikides sama õiguslik toime. Tunnistus ei peaks ise olema täitedokument, kuid sellel peaks olema tõendusjõud, ning tuleks eeldada, et tunnistusel kajastatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega või kooskõlas mis tahes muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele, vastavad tegelikkusele.

Küsimust, kas Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise taotluse võib esitada vaid üks asjaomase õigusega pärijatest ja kas sellisel juhul on tunnistusel õiguslik toime vaid taotluse esitaja suhtes või võivad ka teised selles nimetatud isikud tugineda menetluses oma õigusliku seisundi tõendamiseks sellele tunnistusele, ei ole määruses nr 650/2012 sõnaselgelt reguleeritud.

Õiguskirjanduses on määruse nr 650/2012 artikli 65 lõiget 1 arvestades ja taotlejate erinevaid vajadusi silmas pidades asutud seisukohale, et taotlust võib esitada iga isik iseseisvalt.

Küsimuses, kas tunnistuse õiguslik toime laieneb ka igale teisele pärimistunnistuses nimetatud isikule peale taotluse esitaja, ollakse õiguskirjanduses valdavalt – kuigi ilma täpsema põhjendusega – seisukohal, et iga isik, kelle on õigus esitada taotlust (välja arvatud testamenditäitja ja pärandi hooldaja), saab nõuda vaid tunnistust, mis tõendab tema enda õiguslikku seisundit [...]. On tõsi, et määruse nr 650/2012 artikkel 70 lähtub sellest, et ka teistel isikutel peale [lk 11] taotluse esitaja võib olla õigustatud huvi ära kirja väljastamise vastu. Sellega ei ole aga üheti mõistetavalt selgeks tehtud, kas kõnealustele teistele isikutele laieneb õiguslik toime määruse nr 650/2012 artikli 69 lõike 3 tähenduses isegi siis, kui nad ise ei ole ära kirja väljastamist taotlenud. Silmas tuleb pidada ka seda, et isikutel, kes ei ole taotluse esitajad, ei ole ju üldjuhul võimalust väljaandmismenetluses osaleda.

3. Kolmas küsimus

Küsimus, milline on Euroopa pärimistunnistuse kinnitatud ära kirja võimalik edasiulatav toime pärast ära kirja märgitud kehtivusaja lõppemist, on oluline eelkõige siis, kui on esitatud kehtiv ära kiri, kuid asutus ei tee selle põhjal otsust ära kirja kehtivusaja jooksul ja ära kirja esitanud pool ei saa mõjutada otsustusprotsessi kestust.

Selles küsimuses ollakse nii seisukohal, et Euroopa pärimistunnistuse õigusliku toime avaldumiseks on piisav, kui ära kiri on kehtiv taotluse esitamise ajal, kui ka vastupidisel seisukohal, et ära kiri peab olema kehtiv ka asutuse otsuse tegemise ajal. Mõlemad seisukohad on leidnud kinnitust ka kohtupraktikas. Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) on seni pidanud kolmes kohtulahendis piisavaks [...] tunnistuse kehtivust taotluse esitamise ajal. Viidatud kohtulahendid puudutasid kinnistusraamatuga seotud kohtuasju ja neid põhjendati Austria kinnistusraamatuseaduses sisalduva eriomase menetlusnormiga.

Seevastu Saksamaal tegi Kammergericht Berlin (liidumaa kõrgeim üldkohus Berliinis) [lk 12] [...] hiljuti otsuse, et pärimistunnistus peab olema kehtiv ka veel ajal, mil kinnistusraamatusse tehakse sellel põhinev kanne. Väljaandva asutuse kontrollifunktsioon, mida kavatakse täita tunnistuse ära kirjadele kehtivusaja seadmise kaudu, jääb sisutühjaks, kui ka pärast kehtivusaja lõppemist saab kinnistusraamatusse teha sellel põhinevaid kandeid.

Sellises ebaselges olukorras tekib põhimõtteline küsimus, kas probleem, mis puudutab pärimistunnistuse kinnitatud ära kirja kehtivusaja lõppemist käimasoleva menetluse ajal, tuleb lahendada liidu õiguse alusel autonoomselt või tuleb sellele anda hinnang asja menetleva kohtu asukohariigi õiguse alusel, kui viimase kohaldamine ei kahjusta määruse soovitatavat toimet.

4. [...] [riigisisene menetlus]

Oberster Gerichtshof,

Viin, 27. mai 2020

[...]

TÖÖDOKUMENT